

Az információhordozók változatos használata

Tanítási tervezet

Készítette: Gerlang Vivien (osztatlan tanárképzés, 2016)

I. Alapadatok:

Évfolyam: 7. osztály

Témakör: Ázsia földrajza

Tanítási egység címe: **India földrajza**

II. Az óra típusa: Új ismereteket szerző és feldolgozó óra

III. Tantervi követelmények:

1. A tanítási óra oktatási célja:

- India természeti adottságainak megismerése
- India történelme, és ennek összefüggése mai helyzetével
- Mezőgazdasága, a „zöld forradalom”, mezőgazdaság és éghajlat kapcsolata
- Az „indiai Szilícium-völgy” megismerése
- Az indiai ipar
- Vallások, nyelvek
- Érdekességek, szokások

2. A tanítási óra nevelési célja

- Együttműködő- képesség fejlesztése (egymás meghallgatása és segítése)
- Aktív órai részvétel
- A rendelkezésre álló információhordozók változatos használata
- Más kultúrák, szokások megismerése

3. A tanítási óra képzési célja

- Szövegfeldolgozási technikák gyakorlása
- Információhordozók (önálló) használatának fejlesztése
- Lényegkiemelés

IV. Oktatási követelmények:

a) Fogalmak:

- Új általános fogalmak: kasztrendszer, „zöld forradalom”, hindi, „Kövesd a Napot” modell
- Új egyedi fogalom: „indiai Szilícium- völgy”- Bangalore, Újdelhi, Bombay, Kalkutta
- Megerősítendő általános fogalmak: népességrobbanás, urbanizáció, nyomornegyed, trópusi monszun éghajlat, öntözéses földművelés, teraszos rizstermesztés
- Megerősítendő egyedi fogalmak: „brit korona ékköve”, gyarmat, hindu

b) Folyamatok

- Lemezmozgások, Himalája gyűrődése

- Túlnépesedés

c) Összefüggések

- Egykori gyarmati sor- mai helyzet
- Földrajzi fekvés- éghajlat- mezőgazdaság- ipar
- Elavult földművelési módszerek- alacsony termésátlagok- élelmezési gondok
- „zöld forradalom”- növekedő termésátlagok- csökkenő élelmezési gondok

d) Tevékenységek

- Lényegkiemelés
- Szövegek értelmezése és feldolgozása
- Gondolattérkép készítése

IV. Tantárgyi koncentráció

a) Belső koncentráció:

- Népeség száma és összetétele
- Urbanizáció
- Trópusi monszun éghajlat és hatása
- Mezőgazdasági tevékenységek előfordulása
- Gazdaság, csúcstechnológia, szolgáltatások

b) Külső koncentráció:

- Történelem: India, mint az egykori angol gyarmat, felosztása vallási alapon

V. Szemléltetőeszközök

Atlasz, falitérkép, ppt (képek Indiáról, 1. melléklet), könyvek, cikkek, közösen szerkesztett gondolattérkép, videó

VI. Az óra részletes terve:

Idő	Az óra menete	Didaktikai mozzanat	Didaktikai módszer	Eszköz
0-2'	Adminisztráció, hiányzók beírása. A diákok köszöntése.			
3-5'	Ráhangolódás az órára, kedvesítő. Brainstorming során összegyűjtünk néhány dolgot Indiáról a gyerekek korábbi ismereteire támaszkodva. (más órán, főleg történelmen tanultak, akár médiából hallottak, olvasottak). Közben a táblára kivetítve néhány kép Indiáról, illetve a tanár által bevitt indiai fűszerek járnak körbe, hogy a gyerekek ismerkedjenek vele. A továbbiakban többek között az említetteket fogjuk körüljárni, a minél teljesebb megismerés érdekében különböző eszközök, információhordozók segítségével.	Gondolat-ébresztés és motiváció Célkitűzés	Frontális osztálymunka	tanári számítógép, projektor, fűszerek
6-8'	Falitérkép és atlasz segítségével közösen leolvassuk a főbb természetföldrajzi adottságokat, társadalom-földrajzi jellemzőket.	Új anyag feldolgozása	Frontális osztálymunka	falitérkép, atlasz térképei (tematikus térképek)
9-10'	Csoportok kialakítása: Mindenki húz egy cetlit, amin egy résztéma és egy szám van. Az egyforma témát húzók kerülnek egy csoportba. (A számnak később lesz jelentősége.). Minden csoport a saját résztémájával foglalkozik a továbbiakban.	Csoportok alakítása Feladatkijelölés	Szervezés	résztémákat tartalmazó cetlik
11-25'	Feladat: A résztéma minél részletesebb körüljárása, melyhez bármilyen rendelkezésre álló eszközt igénybe vehetnek a diákok, nincs megszabva, hogy mit kell használniuk. Az információk megszerzésén túl azok szűrése, rendszerezése, rögzítése is feladat. Kiemelendő a tanulók számára, hogy nem csak szöveges források, hanem ábrák, képek, táblázatok, statisztikák, videók is a segítségükre lehetnek. Sőt, a cél a földrajzi tartalmú ismeretek szerzésén túl a minél kreatívabb, a lehető legtöbb forrást felhasználó összegzés. A cél az, hogy olyan	Tényanyag-gyűjtés, Szövegfeldolgozás, Ábrák és képek elemzése, Lényegkiemelés, Rendszerező rögzítés	Csoportmunka	tanár által válogatott könyvek és cikkek, atlasz, térképek, tabletek vagy számítógépek, laptopok (az iskola felszereltségétől függően) internet-

	anyagot állítsanak össze, ami segítségével be tudják majd mutatni a más témával foglalkozó társaiknak is az általuk feldolgozottakat.			kapcsolattal , amennyiben van a gyerekeknek, okostelefon is használható
26-35'	Minden csoportból választunk egy szóvivőt. (Minden cetlin, ami segítségével eldöntöttük, ki melyik témát dolgozza fel, található egy szám is. Ez fogja meghatározni, hogy az adott csoportból ki lesz a szóvivő. Az első számot a tanár húzza ki egy kalapból, ezzel kijelöli, hogy az első csoportból ki fogja bemutatni a munkájukat. A következő csapat szóvivőjét már az 1. fogja kihúzni, és így tovább.) A kisorsolt diákok röviden összefoglalják társainak a legfontosabb tudnivalókat. Ha valamit kifelejt, akkor a csoportja segíthet neki. Az osztály jegyzeteli a hallottakat, a tanár korrigálja, amennyiben szükséges.	Ismeretátadás, Rögzítés	Frontális osztálymunka	fűzet, számozott lapok
36-43'	Közösen gondolattérképet készítünk, amely a legfontosabb tényeket tartalmazza Indiával kapcsolatban. A főbb ágak lesznek a kiadott résztémák címei. A gyerekek közösen gyűjtik össze és rendszerezik a hallottak alapján a tudnivalókat. Elsősorban az lenne az ideális, ha minden résztémához olyanok mondanának tudnivalókat, akik nem annak a kidolgozásával foglalatostkodtak, majd ezt kiegészítenék azok, akik ezt kutatták. Egy internetes felületen szerkesztjük a közös gondolattérképünket, melyet az óra után a tanár meg is oszt a diákokkal. A számítógépet kezelheti egy tanuló (ideális, ha egy olyat kérünk meg rá, aki kevésbé szokott figyelni az órán, esetleg sűrűn rendetlenkedik, keveset készül, mert így már egyszer legalább biztosan találkozik a tanulással szánt	Rögzítés, Ellenőrzés	Frontális osztálymunka	tanári számítógép, projektor, internet-kapcsolat

	témával)			
44'	Házi feladat kijelölése: internetes felületen keresztül kitöltendő feladatlap: https://www.redmenta.com/?sheet&ksid=1782612746 (csak regisztráció után nézhető meg)	Feladat- kijelölés	Tanári közlés	számítógép, internet-kapcsolat
45'	Az osztály munkájának értékelése. Elkészítés, óra befejezése.	Értékelés	Tanári közlés	

VII. Mellékletek:

1. Képek Indiáról a ráhangolódáshoz, kedvcsinálónak

<http://www.cdu.edu.au/international/india>

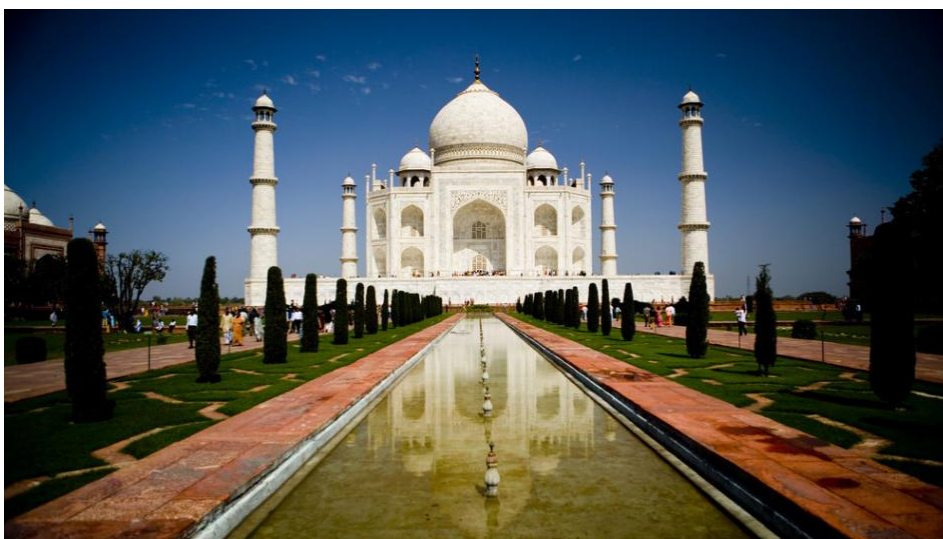
<https://storiesofworld.com/youll-be-completely-surprised-to-know-what-americans-think-of-india/>

<http://www.andbeyond.com/india/tours.htm>

<http://www.intouchhealth.com/blog/2016/05/telehealth-transforms-india/>

<https://www.britishcouncil.org/study-work-create-india>

<https://www.thinglink.com/scene/715547817904439297>

2. Résztémákat tartalmazó cetlik:

(A számozás minden témánál addig megy, ahányan az adott csoportban vannak.)

Kultúra (1.)

Mezőgazdaság (1.)

Ipar (1.)

Társadalom (1.)

Tájai (1.)

Néhány szó az információhordozók változatos használatáról

A valóság teljes megismerése szinte lehetetlen feladatnak tűnik. Leginkább a földrajz tantárgy lehet alkalmas arra, hogy a lehető legsokoldalúbban ismertesse ezt meg a gyerekekkel, hiszen már témáját tekintve is rendkívül változatos. Szintetizáló tárgy, számtalan tudományterület ismeretanyagát vegyíti. A földrajz körülvesz minket, a mindennapjaink része. Nincs olyan pillanat, amikor nincs jelen. Éppen emiatt a földrajztanár eszköztára szerencsére bőséges. Túl azon, hogy a gyerekeknek sok tapasztalatuk van, ami a földrajzórán hasznosítható, rengeteg információhordozó (szöveg, kép, térkép, ábra, adat, hang) áll rendelkezésre. Ezeket nagyon sok helyről begyűjthetjük, gondoljunk csak a könyvekre, újságokra (nyomtatott szöveg), a fotókra, festményekre (kép), DVD-re, videókra, a bármilyen nemű ábrákra (akár egy táblai rajzra), a modellekre (melyeknek szintén számtalan változata van), vagy a különböző hangfelvételekre (pl: zene). És akkor még nem is beszéltünk a manapság igen nagy népszerűségnek örvendő Internet adta lehetőségekről. Egy szó, mint száz, csak a képzelte szabhat határt annak, hogy mit használunk fel a cél érdekében. A legfontosabb azonban, hogy ne csak elhalmozzuk őket az információval, a tudnivalókkal, hiszen azokkal önmagukban nem tudnak mit kezdeni. Fontos, hogy érzékeljék a mindennapi valóság és az új ismeret kapcsolatát. Ennek érdekében nem érdemes csak információkkal bombáznunk őket, sokkal inkább meg kell tanítani őket azok megszerzésére, felhasználására. Ennek során azonban sok szempontot kell figyelembe tartanunk. Leginkább az életkori sajátosságok határozzák meg, hogy mikor milyen módon használhatjuk, vagy használtathatjuk a tanítás során a különböző információhordozókat. Eleinte (1-4. osztály) főleg a valóság megfigyelésével gyűjtenek a gyerekek információkat. Utána már, 5-6 évfolyamban leginkább szöveges forrásokból és képekről. Ehhez képest a 7-8 évfolyamban már különböző információforrásokból érdemes dolgozni, 9-10.-ben pedig még szélesebb körből szükséges válogatni. A feldolgozás is változik az életkorral. Az első 6 évfolyamon a tanári irányítás erőse áthatja, majd a 7-8-as földrajztanulás során már az irányított és az önálló információfeldolgozás az ideális. Gimnáziumra már az önálló, csoportos feldolgozási mód elérése a cél. Az információk feldolgozásának a mértékében is jelentős változás figyelhető meg. Míg az első szakaszban csak a tapasztalatok megfogalmazása és a következtetés, addig 5-6.-ban már a bemutatás és a rendszerezés is fontos. Ez 7-8.-ban az elemzéssel és az értelmezéssel egészül ki. Gimnáziumban túl ezeken már prognózist is meg kell fogalmazniuk a diákoknak.

Az általam összeállított óraterv elkészítésénél ezeket is igyekeztem figyelembe venni. Mivel egy hetedikes osztály számára készült az Indiát bemutató óra, így próbáltam ennek megfelelően alakítani az információhordozók használatának és feldolgozásának mélységét is.

A gyerekek számára azonban ez nehéz feladat. Az első akadály, felkeresni a megfelelő forrásokat, ahonnan releváns információkat nyerhetnek. Ehhez elengedhetetlen, hogy a tanár megmutassa nekik, és megtanítsa használni őket. Ennek megfelelően az én óratervemben is szerepel, hogy miből, minek a segítségével tudnak tájékozódni. A következő, talán még nagyobb probléma, a már megszerzett infók megszűrése, hiszen a tanuló nem tudhatja, hogy melyik forrásnak hihet, és melyiknek nem. Ebben segíthetjük őket például a cél megfogalmazásával, ami az én esetemben a kapott résztéma olyan módon való feldolgozása, hogy az az egész osztály számára érthető legyen. Ezt erősíti az is, hogy egyszerre több forrást is szükséges alkalmazni, így ha egymásnak ellentmondó dolgokkal találkozunk, sejthetjük, hogy további kutatásra szorul a téma. A harmadik fázis az információk befogadása, ahol a legfontosabb, hogy az összegyűjtött kupacból kiválogassa a számára hasznosakat. Ezután következik ezek rendszerezése és rögzítése. Ami nyilván az én fiktív órán is szerepet kap. Egyrészt a csoportok önállóan végzik ezt, másrészt az egész osztály egy gondolattérképen közösen rendszerez és rögzít. Több információhordozót igyekeztem mozgósítani, az óra eleji brainstorming során a képeket például. A valóságot kézenfekvő a valóságból megismerni,

ezért a fűszerek, amelyekből az indiai konyhát, szokásokat ismerhetik meg jobban a tanulók. Az atlasz és a falitérkép is információszerzésre szolgál. A csoportmunka során rengeteg eszköz áll a diákok rendelkezésére (könyv, újság, atlasz, térkép, tablet vagy számítógép, esetleg telefon internetkapcsolattal) és ezek segítségével maguknak kell az információt beszerezni, megszűrni, rögzíteni. Az óra végi közös gondolattérkép pedig az összegyűjtöttek rendszerezésére és rögzítésére való, így mindenkinek lesz egy ábrája, ami szintén információhordozó funkciót tölt be.

Az órán nagy hangsúlyt kap a csoportmunka. Nem véletlenül. Egyrészt, a 7-8 évfolyamban az irányított csoportos információszerzés a legideálisabb, másrészt hiába az érdekes és sokszínű téma, ha unalmas a csomagolás. A tanári szerep átalakulóban van, már nem hatékony a régen jól beváltak számító, totálisan frontálisnak megtervezett, csak a tanár előadásán alapuló tanóra. A gyerekeknek már másra van szükségük, ez nem köti le a figyelmüket, nem különösebben motiválja őket. Sokszor kétségbe is vonják a tanár szavát. Így ehhez alkalmazkodva kell őket tanítani, voltaképpen úgy, hogy észre se vegyék, hogy okítva vannak. Szerintem ehhez ez a sokféle eszköz használatát igénylő, önállóságot követelő, de mégis a tanár által kordában tartott csoportmunka megfelelő.